

УДК 371.315:811.11

КЛАСИФІКАЦІЯ КЕЙСІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Ярошенко О. В.

Київський національний лінгвістичний університет

Анотація. У статті визначено необхідність застосування кейс-методу для формування професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів іноземної мови; проаналізовано основні напрямки досліджень науковців з приводу застосування кейс-методу для навчання майбутніх вчителів і викладачів іноземної мови; дано визначення кейс-методу; зазначені складові професійної компетентності, на основі яких представлено авторську класифікацію кейсів за ключовими проблемами, що домінують у процесі викладання іноземної мови, а саме: педагогічні, психологічні, методичні, лінгвістичні, лінгвосоціокультурні кейси; визначено професійно орієнтовану компетентність у діалогічному мовленні майбутніх викладачів; окреслені перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: кейс-метод, професійна компетентність викладача іноземної мови, діалогічне мовлення, професійні знання, професійні вміння, професійні здібності, класифікація кейсів.

Ярошенко О. В. Киевский национальный лингвистический университет
Классификация кейсов для обучения диалогической речи будущих преподавателей иностранного языка

Аннотация. В статье сделан акцент на необходимости применения кейс-метода для формирования профессионально ориентированной компетентности будущих преподавателей иностранного языка; проанализированы основные направления исследований ученых в сфере использования кейс-метода для обучения будущих учителей школ и преподавателей университетов; представлено определение кейс-метода; выделены составляющие профессиональной компетентности преподавателя иностранного языка, на основе которых разработана классификация кейсов, а именно: педагогические, психологические, методические, лингвистические, лингвосоциокультурные кейсы; описано значение профессионально ориентированной компетентности в диалогической речи будущих преподавателей; намечены перспективы последующих исследований.

Ключевые слова: кейс-метод, профессиональная компетентность преподавателя иностранного языка, диалогическая речь, профессиональные знания, профессиональные умения, профессиональные способности, классификация кейсов.

Iaroshenko O. Kyiv National Linguistic University
Classification of Cases for Teaching Foreign Language University Teachers to Interact

Abstract. Introduction: Cooperation of university teachers and students on the basis of collaboration is becoming prevailing in the modern educational process. Case Study is used in education as a teaching method for professional simulation. The necessity of the Case Study application is supported by intentions: 1) to break down the barriers between 'received knowledge' and 'experiential knowledge'; 2) to show a preference for students' personal development which is an integral part of the educational process. **Purpose:** To provide a classification of cases concerning professional competence of a foreign language teacher. **Methods:** The analysis of the existing classifications of cases has been carried out; the components of foreign language teacher's professional competence have been analysed. **Results:** Case Study is a training technique which is based on providing students with the materials, data, documents, articles, books consisting some problem for comprehension and discussion the case in the class and reaching a common decision. The analysis of the scientists' works shows that Case Study has never been used for training foreign language university teachers. Therefore the classifications offered by the scientists

do not reveal the peculiarities of the foreign language teachers' training. The professional competence components (professional knowledge, professional skills, and professional abilities) have been considered. As a result new classification has been worked out. There are the following cases for foreign language teacher training: pedagogical cases, psychological cases, methodological cases, linguistic cases, and linguosociocultural cases. **Conclusion:** The professional development of foreign language teachers is closely connected with the acquisition of professional knowledge and applying it in practice. Therefore Case Study diminishes the barriers between 'received knowledge' and 'experiential knowledge'. Professional cases help students develop professional skills and abilities.

Keywords: Case Study, professional competence of a foreign language teacher, interaction, professional knowledge, professional skills, professional abilities, classification of cases.

Постановка проблеми. Співпраця викладачів і студентів на принципах співробітництва стає домінуючою в освітньо-виховному процесі з іноземної мови (ІМ). Викладач орієнтується на позитивні якості студента, спирається на його творчі сили, створює навчальну атмосферу, яка активізує і розвиває особистісно і професійно орієнтовані якості студентів.

Саме інтерактивні технології навчання і дають змогу урізноманітнити зміст навчання студентів, сприяють творчому підходу до їхнього навчання. Однією з таких технологій є "Case Study", яку також називають кейс-методом, технологія кейсів, метод кейсів тощо.

Необхідність упровадження технології кейсів у навчання ІМ продиктована двома ключовими тенденціями в освітньому просторі: 1) орієнтація освіти на формування навичок і вмінь мисленнєвої діяльності, розвиток здібностей, загальнонавчальних навичок і вмінь замість отримання конкретних знань; 2) розвиток особистості студента є невід'ємною складовою навчального процесу, зокрема процесу навчання ІМ.

Кейс-метод як метод аналізу ситуацій застосовується у навчальному процесі вищої школи як засіб моделювання професійної діяльності зі спеціальних дисциплін, наприклад технічних, юридичних, економічних тощо. Проте для формування професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів ІМ кейс-метод ще не використовувався у вітчизняній іншомовній освіті, що і зумовило актуальність теми нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання застосування кейс-методу для навчання майбутніх учителів і викладачів торкалися багато вчених, проте ґрунтовних досліджень з цього питання не здійснювалося.

Так, К. М. Красікова розглядала кейс-метод в структурі і змісті методичної компетенції лінгвіста-вчителя. Визначила кейс-метод як компонент методичної компетенції лінгвіста-вчителя, запропонувала технології його розробки і використання у процесі формування методичної компетенції [5].

Л. О. Лощиніну цікавило питання формування англomовної професійно орієнтованої компетентності на основі інтерактивного підходу. Одним із інтерактивних методів, які пропонує Л. О. Лощиніна, є кейс-метод [4], проте теоретичних розвідок цього методу науковець не проводить.

Є. О. Щепеткова досліджувала тренінгові технології навчання усного англomовного спілкування студентів лінгвістичного вищого навчального закладу (ВНЗ) [4]. Кейс-метод (кейс-стаді), за Є. О. Щепетковою, належить до тренінгових технологій, а саме до дискусійної групи лінгвопсихологічних тренінгів [4, с. 18].

В. В. Філонова пропонує кейс-метод для розвитку міжкультурних умінь студентів [10]. Виділено знання, вміння і ставлення як компоненти міжкультурної комунікації. Зазначено, що методичний потенціал кейс-методу на рівні знань полягає в сприянні їх активному засвоєнню, осмисленню й аналізу ситуацій; на рівні умінь розвиває аналітичні, практичні, комунікативні, соціальні вміння і вміння самоаналізу; на рівні ставлення розвиває вміння слухати, висловлювати свою позицію, сприяє виробленню поведінки в ситуаціях, що постійно змінюються [10, с. 18].

І. В. Шумова розглядала можливість застосування кейс-методу для розробки методики організації і проведення педагогічної практики бакалавра-філолога [13]. Створено методичну модель організації педагогічної практики на основі кейс-технологій, спеціально спроектованої дидактичної системи, спрямованої на свідоме формування особистісно-професійних якостей майбутнього фахівця іноземної освіти [13, с. 7]. Кейс-метод визначається як вид тренінгових занять, які проводяться на основі навчально-методичного комплексу. Завдання цього комплексу – забезпечити необхідним набором інформаційних і методичних матеріалів, які не лише описують ситуацію, а й дають змогу зрозуміти її і здійснити контроль самостійного засвоєння знань з конкретного предмета в процесі навчання чи формування спеціальних компетенцій на певному етапі професійної підготовки [13, с. 11].

У науковців є напрацювання щодо використання кейс-методу в процесі підготовки вчителів як засобу поєднання теорії і практики. Так, наприклад, В. Різко [23] обґрунтувала і розробила відеокейси для розвитку в майбутніх учителів умінь вирішення проблем, які виникають у процесі навчання. П. Гольдблат і Д. Сміт [19] уклали кейси для практичного застосування у процесі підготовки майбутніх учителів. Б. Левін [22] досліджувала питання важливості дискусії після ознайомлення студентів з матеріалами кейсу. Дж. Клайнфельд [21] зазначила, що укладання кейсів є не просто їх написанням, а особливим умінням вкладати у них проблеми і досвід для подальшого аналізу.

Найбільш ґрунтовну роботу провела Дж. Х. Шульман [25], яка вперше теоретично обґрунтувала доцільність використання кейс-методу для навчання майбутніх учителів, проте в її напрацюваннях недостатньо уваги приділяється дискусії як процесу аналізу.

Щодо класифікацій кейсів, то науковці [2; 9; 10; 20; 24; 26] виділили значну кількість різновидів кейсів згідно з різними ознаками. Проте всі класифікації не враховують повною мірою специфіку підготовки майбутніх викладачів ІМ, що і зумовило мету нашої статті.

Отже, **метою статті** є представити класифікацію кейсів для навчання професійно орієнтованого діалогічного мовлення майбутніх викладачів іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отже, слідом за А. М. Щукіним, під кейс-методом ми розуміємо метод аналізу ситуацій, який полягає в отриманні студентами набору навчальних матеріалів (кейсу), осмисленні змісту його проблеми, яка, зазвичай, не має однозначного вирішення, та обговоренні розв'язання проблеми на основі набутих знань [14].

Оскільки робота з кейсом передбачає два етапи [15], а саме підготовчий (метою якого є отримання інформації, набуття професійно орієнтованих знань) і основний (метою якого є розвиток професійно орієнтованих умінь), то вважаємо за доцільне приділити увагу складовим професійної компетентності викладача ІМ і таким чином визначити важливі елементи, які мають охоплювати кейси для навчання майбутніх викладачів ІМ.

Отже, основними складовими професійної компетентності викладача ІМ є професійні знання, вміння і педагогічні здібності [7, с. 39].

До професійних знань викладача ВНЗ науковці [3; 4; 12] відносять:

- психологічні знання (психологія особистості студента, закономірності оволодіння ІМ тощо);
- педагогічні знання (організація процесу навчання, закономірності і принципи навчання, методи і засоби навчання, види і форми організації навчання, система організації виховної роботи тощо);
- методичні знання (методологічні основи теоретичної і практичної підготовки майбутніх викладачів ІМ);
- лінгвістичні знання (конкретно-предметні знання з ІМ, система мови та основні лінгвістичні категорії тощо);
- лінгвосоціокультурні знання (мовні і мовленнєві засоби з національно-культурною специфікою, країна і культура країни, мову якої викладають, культуро-специфічні правила і норми спілкування тощо).

Під професійно значущими вміннями маються на увазі вміння, які дають змогу правильно з точки зору педагогіки, психології і методики здійснювати професійну діяльність, спрямовану на формування у студентів вторинної мовної особистості [7, с. 40].

Педагогічні здібності, як зазначено у словнику, – це здібності особистості до педагогічної діяльності [1, с. 190]. До числа таких здібностей належать: гностичні (вміння пізнавати й отримувати задоволення від пізнання); дидактичні (вміння пояснювати, передавати знання, навчати); комунікативні (вміння спілкуватися); конструктивні (вміння добирати навчальний матеріал, розробляти програму навчання); організаторські (вміння залучати студентів до різних видів діяльності, стимулювати інтерес до них); перцептивні (вміння пізнавати світ студента); прогностичні (вміння передбачати результати своєї діяльності); експресивні (вміння емоційно і виразно передавати свої знання, володіння красномовністю, мімікою, жестами) [1, с. 190], що підтверджує вагомість набуття знань з педагогіки, психології і методики.

З вищенаведеного стає зрозумілим важливість і необхідність докладніше і ґрунтовніше звернутися до вивчення суміжних з ІМ начальних дисциплін. Оскільки кейс-метод забезпечує набуття знань, розвиток умінь у процесі застосування цих знань на практиці, і тим самим розвиток педагогічних здібностей, то ми вирішили виокремити кейси відповідно до знань, які студенти набувають у процесі ознайомлення з матеріалами кейсу, а потім обговорення на аудиторному занятті.

Зважаючи на види професійних знань, ми створили класифікацію кейсів за ключовою проблемою, яка домінує у кожному конкретному кейсі: 1) педагогічні кейси, 2) психологічні кейси, 3) методичні кейси, 4) лінгвістичні кейси, 5) лінгвосоціокультурні кейси. При цьому кожен кейс має професійне спрямування.

Охарактеризуємо кожен з видів кейсів докладніше.

Педагогічні кейси містять ситуації, опрацьовуючи які, майбутні викладачі засвоюють теоретичні знання і оволодівають вміннями управління освітньо-виховним процесом з ІМ, стимулюють активність студентів, залучають їх до планування свого навчання, методів, засобів і форм навчальної діяльності, формують освітню автономність студентів [8]. Крім того, ознайомлення з новими педагогічними технологіями і застосування їх у процесі навчання ІМ сприяють розвитку студента як викладача ІМ. Прикладом педагогічного кейсу може бути кейс “Education”, працюючи над яким, майбутні викладачі вчать мотивувати і стимулювати студентів до отримання вищої освіти.

Психологічні кейси містять ситуації і навчальні матеріали, завдяки яким, майбутні викладачі ІМ можуть на практиці переконатися у важливості вивчення закономірностей розвитку психіки студентів у процесі виховання і навчання, можливості визначення мотивації їхнього навчання, а також урахування вікових індивідуально-психологічних особливостей студентів, вивчення їхньої мотиваційно-потребової сфери, когнітивних процесів, на основі яких вносяться корективи у проведення занять з ІМ. Прикладом психологічного кейсу може бути кейс “Bullying” [16], опрацьовуючи який, студенти отримують інформацію і вчать розпізнавати і боротися з такою проблемою, як знущання та приниження.

Методичні кейси містять ситуації та матеріали, працюючи з якими, студенти вирішують проблеми викладання ІМ, наприклад, визначають кращий підхід до навчання ІМ, найоптимальніший засіб формування мовленнєвої компетентності в аудіюванні, читанні, говорінні, письмі, розробляють цікаві завдання і добирають матеріали для навчання ІМ. Кейс “A Good Man is Hard to Find” вчить студентів добирати матеріали і розробляти рольові ігри для навчання англійської мови.

Лінгвістичні кейси містять ситуації, в яких розглядаються конкретно-предметні знання з ІМ, система мови як складне, продуктивне явище, а також морфологічні, лексичні, граматичні, синтаксичні категорії мови, основи лінгвістичного аналізу статей, творів тощо. У кейсі

“The Velveteen Rabbit” студентам пропонується здійснити ґрунтовний лінгвістичний аналіз автентичного літературного твору, обговорити результати і створити зразок для майбутніх студентів.

Лінгвосоціокультурні кейси містять матеріали, завдяки опрацюванню яких студенти розвивають уміння обирати, використовувати і розуміти мовні та мовленнєві засоби іншомовного професійного спілкування з національно-культурною семантикою відповідно до контексту, ситуації і стилю спілкування; набувають різноманітних культурологічних, країнознавчих, соціокультурних і міжкультурних знань і користуються ними для досягнення своїх цілей в іншомовному професійному спілкуванні; розвивають уміння вступати в комунікативні стосунки з колегами з інших країн у певних ситуаціях, орієнтуватися в них, керувати ними, вирішуючи можливі непорозуміння. Прикладом є кейс “What Can We Learn from Our Foreign Colleagues”, опрацьовуючи який, студенти дізнаються про особливості спілкування та виховання дітей у країні, мову якої вивчають.

Крім того, необхідно зазначити, що для обговорення студентами проблеми кейсу виокремлено діалог-дискусію як найрелевантніший функціональний тип діалогу, адже студентам необхідно виробити спільне рішення проблеми, дійти певних висновків, переконати один одного у правильності і раціональності прийнятого рішення [7]. З огляду на це, застосування кейс-методу є найдоцільнішим для формування професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх викладачів ІМ, під якою розуміємо здатність викладача реалізовувати усномовленнєву комунікацію в діалогічній формі у професійно-трудої сфері спілкування, спираючись на сукупність професійних знань, умінь і педагогічних здібностей, для забезпечення ефективного виконання викладачем ІМ своєї професійної діяльності. І саме робота над педагогічними, психологічними, методичними, лінгвістичними і лінгвосоціокультурними кейсами сприяє становленню студентів як майбутніх викладачів ІМ.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, для формування у майбутніх викладачів професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні запропоновано створювати кейси відповідно до педагогічних, психологічних, методичних, лінгвістичних і лінгвосоціокультурних проблем, які можуть виникати у процесі викладання.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у створенні докладнішого опису кожного виду кейсів. Крім того, можливі дослідження з розроблення класифікації кейсів для навчання інших продуктивних видів мовленнєвої діяльності, а саме професійно орієнтованого монологічного мовлення і письма.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Волкова Н. П. Моделирование профессиональной деятельности у преподавании учебных дисциплин в вузах / Н. П. Волкова, О. Б. Тарнопольский. – Днепропетровск, 2013. – 227 с
3. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам : лингводидактика и методика : [учеб. пособие для студ. лингв. и филол. фак. высш. учеб. заведений] / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – М. : Академия, 2004. – 336 с. – (Высшее профессиональное образование: иностранные языки).
4. Гура О. І. Педагогіка вищої школи : вступ до спеціальності : Навчальний посібник / О. І. Гура. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
5. Красикова Е. Н. Кейс-метод в структуре и содержании методической компетенции лингвиста-преподавателя : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Красикова Екатерина Николаевна. – Ставрополь, – 2009. – 29 с.
6. Лоцинина Л. А. Формирование иноязычной профессионально ориентированной компетентности студентов-филологов на основе интерактивного подхода (английский язык) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Лоцинина Лариса Александровна. – СПб., 2011. – 25 с.

7. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
8. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя в кредитно-модульній системі організації навчання / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. – К. : Ленвіт, 2008. – 377 с.
9. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс-метода / Под ред. д-ра социологических наук, профессора Сурмина Ю. П. – К. : Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.
10. Сімкова І. О. Методика навчання англomовної професійно орієнтованої дискусії студентів інженерних спеціальностей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Сімкова Ірина Олегівна. – К., 2010. – 303 с.
11. Филонова В. В. Методика развития межкультурных умений студентов на основе кейс-метода (английский язык, направление подготовки “Лингвистика”) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Филонова Виктория Викторовна. – М., 2013. – 30 с.
12. Черкашина Е. И. Современные тенденции профессиональной подготовки преподавателя иностранного языка / Елена Ивановна Черкашина // Вестник Томского государственного педагогического университета. – 2012. – № 5. – С. 58–64.
13. Шумова И. В. Методика организации и проведения педагогической практики бакалавра-филолога на основе кейс-технологий : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Шумова Ирина Викторовна. – М., 2010. – 26 с.
14. Щепеткова Е. А. Тренинговые технологии в обучении студентов лингвистического вуза устному иноязычному общению (английский язык) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Щепеткова Елена Александровна. – Нижний Новгород, 2011. – 23 с.
15. Щукин А. Н. Методика обучения речевому общению на иностранном языке. Учебное пособие для преподавателей и студентов языковых вузов / А. Н. Щукин. – М. : Издательство Икар, 2011. – 454 с.
16. Ярошенко О. В. Вправи для формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні на основі кейс-методу / О. В. Ярошенко // Іноземні мови. – 2013. – № 4. – С. 21–28.
17. Ярошенко О. В. Етапи формування англomовної професійно орієнтованої компетентності у діалогічному мовленні майбутніх викладачів засобом кейс-методу / О. В. Ярошенко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів : ЧНПУ, 2013. – Вип. 111. – С. 391–393.
18. Ярошенко О. В. Кейс-метод як сучасна технологія формування професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх викладачів англійської мови / О. В. Ярошенко // Іноземні мови. – 2014. – № 2. – С. 39–44.
19. Goldblatt P. F. Cases for Teacher Development / Patricia F. Goldblatt, Deirdre Smith. – SAGE Corporations, Inc., 2005. – 280 p.
20. Heath J. Teaching and Writing Case Studies / J. Heath. – Bedford : European Case Clearing House, 2002. – 197 p.
21. Kleinfeld J. The Case Method in Teacher Education: Alaskan Models. ERIC Digest [Електронний ресурс] / Judith Kleinfeld // ERIC Clearinghouse on Rural Education and Small Schools. – Charleston : WV. – 1990. – Режим доступу: <http://ericae.net/db/digs/ed321965.htm>
22. Levin B. B. Using the Case Method in Teacher Education: The role of discussion and experience in teachers' thinking about cases / Barbara Barry Levin // Teaching and Teacher Education. – 1995. – №11. – P. 63–79.
23. Risko V. J. Videodisc-based case methodology: A design for enhancing preservice teachers' problem-solving abilities / Victoria J Risko // Yearbook of American Reading Forum. – Logan : Utah State University Press, 1991. – P. 121–137.

24. Romm T. The Case Study Challenge: A new approach to an old method / T. Romm, S. Mahler // Management Education and Development. – 1991. – №22 (4). – P. 292–301.
25. Shulman J. H. Case Methods in Teacher Education / Judith H. Shulman. – New York : Teachers College Press, 1992. – 272 p.
26. The ABCs of Case Teaching / [Golich V. L., Boyer M., Franko P., Lamy S.]. – Institute for the Study of Diplomacy, 2000. – 81 p.

REFERENCES

1. Azimov Je. G. Novyj slovar' metodicheskikh terminov i ponjatij (teorija i praktika obuchenija jazykam) / Je. G. Azimov, A. N. Shhukin. – M. : Izdatel'stvo IKAR, 2009. – 448 s.
2. Volkova N. P. Modeliuvannia profesijnoi diial'nosti u vykladanni navchal'nykh dystsyplin u vyshakh / N. P. Volkova, O. B. Tarnopol's'kyj. – Dnipropetrovs'k, 2013. – 227 s.
3. Gal'skova N. D. Teorija obuchenija inostannym jazykam : lingvodidaktika i metodika : [ucheb. posobie dlja stud. lingv. i filol. fak. vyssh. ucheb. zavedenij] / N. D. Gal'skova, N. I. Gez. – M. : Akademija, 2004. – 336 s. – (Vysshee professional'noe obrazovanie: inostrannye jazyki).
4. Hura O. I. Pedahohika vyschoi shkoly : vstup do spetsial'nosti : Navchal'nyj posibnyk / O. I. Hura. – Kyiv : Tsentri navchal'noi literatury, 2005. – 224 s.
5. Krasikova E. N. Kejs-metod v strukture i soderzhanii metodicheskoi kompetencii lingvista-prepodavatelja : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Krasikova Ekaterina Nikolaevna. – Stavropol', – 2009. – 29 s.
6. Loshhinina L. A. Formirovnie inozazychnoj professional'no orientirovannoi kompetentnosti studentov-filologov na osnove interaktivnogo podhoda (anglijskij jazyk) : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Loshhinina Larisa Aleksandrovna. – SPb., 2011. – 25 s.
7. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kul'tur: teoriia i praktyka : pidruchnyk dlja stud. klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv / Bihych O. B. Borysko N. F., Borets'ka H. E. ta in. / za zahal'n. red. S.Yu. Nikolaievoi. – K. : Lenvit, 2013. – 590 s.
8. Profesijno-pedahohichna pidhotovka majbutn'oho vchytelia v kredytno-modul'nij systemi orhanizatsii navchannia / V. V. Kudina, M. I. Solovej, Ye. S. Spitsyn. – K. : Lenvit, 2008. – 377 s.
9. Situacionnyj analiz ili Anatomija Kejs-metoda / Pod red. d-ra sociologicheskikh nauk, professora Surmina Ju. P. – K. : Centr innovacij i razvitija, 2002. – 286 s.
10. Simkova I. O. Metodyka navchannia anhlomovnoi profesijno oriientovanoi diskusii studentiv inzhenernykh spetsial'nostej : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Simkova Iryna Olehivna. – K., 2010. – 303 s.
11. Filonova V. V. Metodika razvitija mezhkul'turnykh umenij studentov na osnove kejs-metoda (anglijskij jazyk, napravlenie podgotovki "Lingvistika") : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Filonova Viktorija Viktorovna. – M., 2013. – 30 s.
12. Cherkashina E. I. Sovremennye tendencii professional'noj podgotovki prepodavatelja inostrannogo jazyka / Elena Ivanovna Cherkashina // Vesnik Tomskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta. – 2012. – №5. – S. 58-64.
13. Shumova I. V. Metodika organizacii i provedenija pedagogicheskoi praktiki bakalavra-filologa na osnove kejs-tehnologij : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Shumova Irina Viktorovna. – M., 2010. – 26 s.
14. Shhpetkova E. A. Treningovyte tehnologii v obuchenii studentov lingvisticheskogo vuza ustnomu inozazychnomu obshheniju (anglijskij jazyk) : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Shhpetkova Elena Aleksandrovna. – Nizhnij Novgorod, 2011. – 23 s.
15. Shhukin A. N. Metodika obuchenija rechevomu obshheniju na inostrannom jazyke. Uchebnoe posobie dlja prepodavatelej i studentov jazykovykh vuzov / A. N. Shhukin. – M. : Izdatel'stvo Ikar, 2011. – 454 s.

16. Iaroshenko O. V. Vpravy dlia formuvannia u majbutnikh vykladachiv anhlijs'koi movy profesijno orijentovanoi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni na osnovi kejs-metodu / O. V. Iaroshenko // Inozemni movy. – 2013. – № 4. – S. 21–28.
17. Iaroshenko O. V. Etapy formuvannia anhlo movnoi profesijno orijentovanoi kompetentnosti u dialohichnomu movlenni majbutnikh vykladachiv zasobom kejs-metodu / O. V. Iaroshenko // Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. – Chernihiv : ChNPU, 2013. – Vyp. 111. – S. 391–393.
18. Iaroshenko O. V. Kejs-metod iak suchasna tekhnolohiia formuvannia profesijno orijentovanoi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni majbutnikh vykladachiv anhlijs'koi movy / O. V. Iaroshenko // Inozemni movy. – 2014. – № 2. – S. 39–44.
19. Goldblatt P. F. Cases for Teacher Development / Patricia F. Goldblatt, Deirdre Smith. – SAGE Corporations, Inc., 2005. – 280 p.
20. Heath J. Teaching and Writing Case Studies / J. Heath. – Bedford : European Case Clearing House, 2002. – 197 p.
21. Kleinfeld J. The Case Method in Teacher Education: Alaskan Models. ERIC Digest / Judith Kleinfeld // ERIC Clearinghouse on Rural Education and Small Schools. – Charleston : WV. – 1990. – <http://ericae.net/db/digs/ed321965.htm>
22. Levin B. B. Using the Case Method in Teacher Education: The role of discussion and experience in teachers' thinking about cases / Barbara Barry Levin // Teaching and Teacher Education. – 1995. – №11. – P. 63–79.
23. Risko V. J. Videodisc-based case methodology: A design for enhancing preservice teachers' problem-solving abilities / Victoria J Risko // Yearbook of American Reading Forum. – Logan : Utah State University Press, 1991. – P. 121–137.
24. Romm T. The Case Study Challenge: A new approach to an old method / T. Romm, S. Mahler // Management Education and Development. – 1991. – №22 (4). – P. 292–301.
25. Shulman J. H. Case Methods in Teacher Education / Judith H. Shulman. – New York : Teachers College Press, 1992. – 272 p.
26. The ABCs of Case Teaching / [Golich V. L., Boyer M., Franko P., Lamy S.]. – Institute for the Study of Diplomacy, 2000. – 81 p.